

Зіник А. В., студентка бакалаврату
факультету маркетингу
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

¿ДЕ ЗАКІНЧУЮТЬСЯ КОРДОНИ РЕГІОНІВ?: АДМІНІСТРАТИВНИЙ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТИ

Проблема дослідження та її актуальність. Більшість сучасних територіально-адміністративних меж регіонів і держав сформовані давно, проте існують проблемні території, які не мають чітко встановлених кордонів, або ж прагнуть їх змінити чи взагалі отримати автономію, незалежність. Причиною зміни кордонів не обов'язково може стати війна чи воєнні дії. Сучасні глобалізаційні та інтеграційні умови ведення господарства створюють нові функціональні регіони, які часто в своїх економічних кордонах не співпадають з раніше встановленими національними адміністративно-територіальними, що і стає причиною дискусії щодо необхідності встановлення нових справжніх меж територій. Вивчення даного питання є важливою складовою для розуміння просторово-економічних та суспільних процесів на національному, субнаціональному та міжнародному регіональному рівнях.

Метою дослідження є з'ясування причин виникнення конфліктів, що виникають між встановленими адміністративно-територіальними одиницями та новими економічними регіонами і просторами, які формуються під впливом глобальних та міжнародних інтеграційних процесів і явищ.

Методи дослідження. При дослідженні даної теми були використані такі методи, як метод аналітичного аналізу, класифікації та систематизації, метод картографічної візуалізації.

Результати дослідження. Регіон – це територія, яка відрізняється від інших областей відповідно до певних критеріїв. Іншими словами, область, що має однорідність в термінах фізичних аспектів, культурних аспектів тощо (Dunford, 2009).

Існують різні визначення регіону, що походить від латинського слова „regio” і означає - область, зона, область, простір, місто, регіон і район.

- Регіон - географічне значення: регіон, ландшафт, місто, область, регіон або шар;
- Регіон - соціальні, політичні (адміністративні) значення: територія, провінція, територія, соціальний порядок.

У більш широкому сенсі це може бути територія, провінція, префектура, район або інша адміністративна одиниця.

Інтернаціоналізація vs економічний локалізм регіонів

При виокремленні регіону необхідно встановити його кордони для розмежування та більш точного визначення географічного змісту. Найкраще, коли межі є природними, але часто виявляються кордони регіонів, які є неприродними і неетнічними. Для виокремлення сусіднього регіону достатньо особливо виражених розбіжностей в їх географічній сутності. Але для кількісної характеристики того чи іншого регіону необхідно визначити межі у вигляді чітких кордонів. Без них ми б не знали точної кількості людей і поселень, полів і лісів, наявності фабрик і довжини доріг. Тому обмеження є необхідними, але вони часто є спірними.

На першій карті бачимо градацію розподілу даних економічного розвитку в середньому по країнах ЄС, а на другій- по регіонах ЄС. Очевидно, що не всі регіони розвиваються одночасно і однаково, тому і виникає питання виокремлення нових регіонів з уже існуючих.

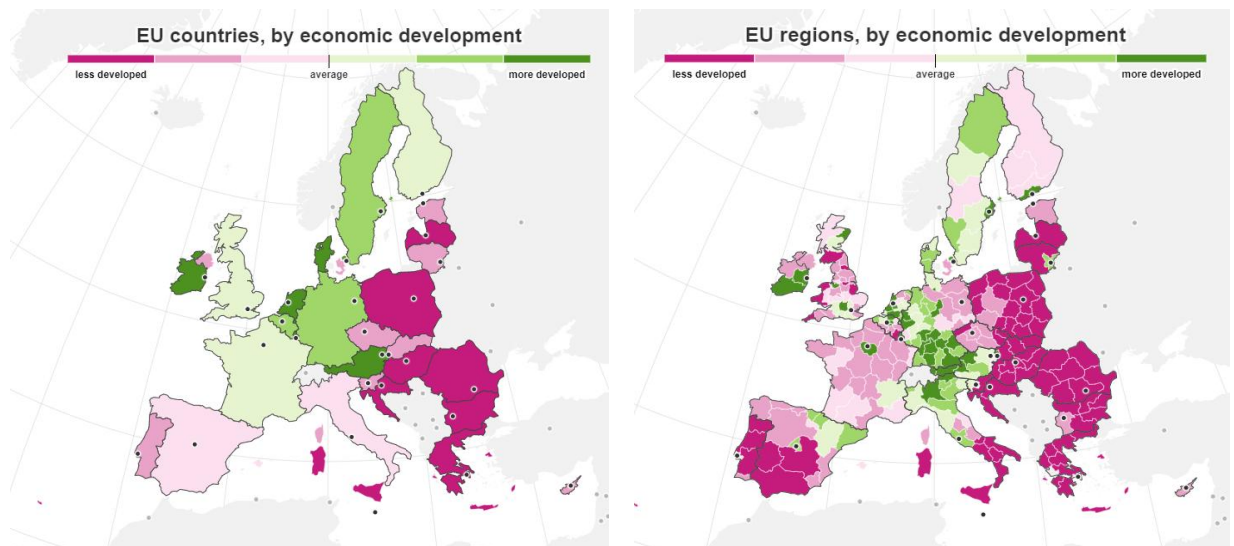

Рис.1. Градація економічного розвитку країн та регіонів ЄС.

1 січня 2018 р. Угорщина розділила регіон Центральної Угорщини (угор. Közép-Magyarország) на два нові регіони: Будапештський регіон (з однойменною столицею) і навколишній регіон Пешт. Це рішення було прийнято для збільшення обсягу фінансування, отриманого від Європейського Союзу, який виділяє третю частину свого бюджету (50 мільярдів євро) менш економічно розвиненим регіонам для інвестицій в інфраструктуру (наприклад, школи, лікарні, дороги). Проте, коли регіони покращують свої економічні позиції, вони більше не мають права на таку суму фінансування. Як тип статистичної зброї, губернатори цих регіонів - як у Угорщині - переробили свої кордони, щоб зберегти кошти з фондів ЄС.

Інтернаціоналізація vs економічний локалізм регіонів

На картах бачимо, що новосформований NUTS-2-регіон Угорщини – Будапештський регіон є більш розвиненим і він «витягував» середнє значення по усьому попередньому регіону Közép-Magyarország, створюючи неправдоподібну картинку. Така ж ситуація склалась і у Варшаві (Польща).

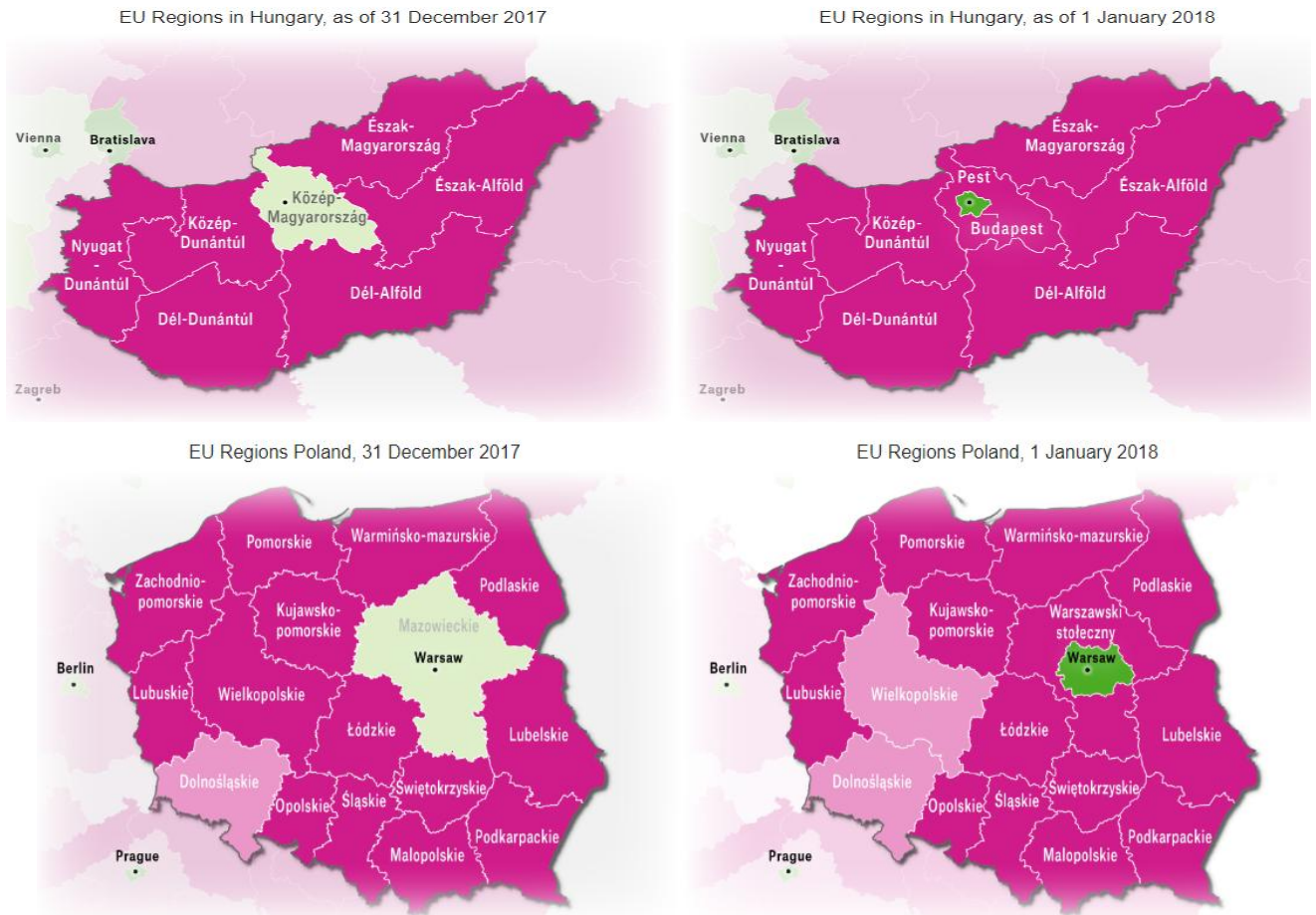

Рис. 2. Зміни в адміністративно-територіальному поділі країн ЄС в умовах реалізації регіональної політики ЄС.

Проте, це лише одна з можливих причин. Також підставою для зміни кордонів можуть стати:

- Заявлення регіоном про свою регіональну економічну та соціальну ідентичність, яка в основних рисах має розбіжності з адміністративними, інституційними положеннями та цілями національної держави чи адміністративно-територіального регіону. Прикладом такого відокремлення може бути автономна область Каталонія, яка вже багато років бореться за відокремлення і визнання її як окремої європейської держави в рамках спільного ринку ЄС;
- Бажання досягти економічної федералізації чи автономії регіону внаслідок самовиявлення ним своєї ідентичності, що передбачає розробку абсолютно нових

Інтернаціоналізація vs економічний локалізм регіонів

підходів в регіональному управлінні (regional and administrative governance) для подолання адміністративних кордонів та інституційних бар'єрів і розвитку економічних свобод (передусім вільного руху товарів, послуг, капіталу, людей/робочої сили), їх вищої мобільності для досягнення ефективності економічних і соціальних результатів);

- Процес розвитку регіональної транснаціоналізації та утворення макрорегіонів, які поки що адмініструються в рамках встановлених державами та наддержавними регіональними органами адміністративно-територіальних одиниць, однак щоразу стає складніше віднаходити механізми їх адміністрування та економічного і соціального зчеплення;

- Становлення регіональних економічних просторових бізнес-кластерів як на географічних територіях регіонів у рамках державного адміністративного територіального устрою, так і в рамках міжнародної територіально-просторової взаємодії, що створює конфлікт між встановленими адміністративно-територіальними одиницями і їх кордонами та економічними процесами і результатами регіональних бізнес-кластерів, які відрізняються за просторовими ознаками від встановлених адміністративно-територіальних одиниць;

- Адаптація до регіональних економічних та соціальних процесів шляхом змін в адміністративно-територіальному поділі субрегіону (на прикладі субрегіонів ЄС - зміни на рівні NUTS2 та NUTS 3);

- Конфлікти між національним державним адмініструванням регіонів та наддержавною регіональною політикою ЄС, що призводить часом до неузгодженості цілей утримання державою територій в адміністративній цілісності та цілей наддержавної політики, яка розмиває державні кордони і національну економіку країн та робить акцент на регіональній економічній і соціальній ідентичності регіонально-просторових одиниць в рамках спільного ринку ЄС.

Як наочний приклад можливої зміни адміністративних кордонів регіонів національного рівня в недалекому майбутньому можна навести регіони рівня NUTS-3 двох країн: Австрії і Угорщини. Новосформований економічний транскордонний регіон складається з 6 регіонів Австрії (Graz, Mittelburgenland, Niederosterreich-sud, Nordburgenland, Oststeiergenland, Wien, Wiener Umland/Sudteil) та 3 регіонів Угорщини (Gyor-Moson-Sopron, Vas, Zala). Європейський Союз співфінансує Interreg Австро-Угорську програму та підтримує співпрацю в прикордонному регіоні Австрії та Угорщини. Головною метою проєкту є посилення економічних, соціальних, культурних та екологічних зв'язків у прикордонному регіоні, підвищення регіональної конкурентоспроможності та ослаблення регіональних диспропорцій.

Інтернаціоналізація vs економічний локалізм регіонів

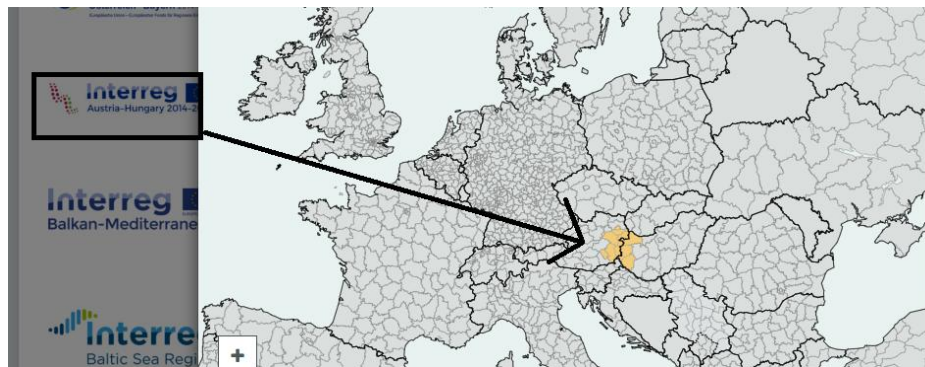

Рис. 3. Транскордонний регіон Австрії та Угорщини

Підтримка даного регіону здійснюється програмою Interreg V-A для Австро-Угорського інтеграційного регіонального утворення, і зосереджується на чотирьох сферах співпраці, так званих пріоритетних напрямках (конкурентоспроможність, сталий розвиток, доступність транспортної мережі та розвиток регіонального державного управління), де кожен з них містить конкретні цілі (SO11-підприємництво, SO21-культурна і природна спадщина, SO23-вода, SO22 захист природи, SO31-транспортна інфраструктура, SO32-еко-мобільність, SO41-співпраця, SO42-освіта).

Кордони цього регіону не охоплюють повноцінно адміністративно-територіальні одиниці Австрії та Угорщини, лише їх окремі території, але цей регіон сформований на основі однакових проблемних питань у 4 сферах, вирішити які набагато легше, об'єднавши свої зусилля саме на регіональному рівні і в просторовій близькості. Для двох країн така колаборація є вигідною, адже від Європейського Союзу вони отримують співфінансування та допомогу, однак внаслідок таких програм ЄС в новосформованому функціональному утворенні суттєво розмивається державоцентрична основа розвитку.

Не дивлячись на цю проблему, не можна сказати, що цілі розвитку нового регіону якимось чином суперечать цілям офіційного Відня чи Будапешту, адже обидві країни-учасниці ЄС слідує встановленим цілям сталого розвитку. Проте одночасно забезпечити цільовий добробут і однаковий рівень розвитку для усіх своїх регіонів держави ЄС поодиночки сьогодні не в змозі. Тому міжнародні регіональні програми ЄС є досить позитивним явищем для обох країн на регіональному рівні.

До того ж, внаслідок становлення подібних регіональних утворень налагоджується міжрегіональне транскордонне співробітництво, що своєю чергою, позитивно впливає на економічний розвиток як регіону, так і країн в цілому.

Список літературних джерел:

1. Daniel R. M. Vague cognitive regions in geography and geographic information science / R. M. Daniel, F. Alinda, W. P. Daniel. // *International Journal of Geographical Information Science*. – 2014. – №9. – С. 1802–1820.

Інтернаціоналізація vs економічний локалізм регіонів

2. James W. Scott. Bordering, Border Politics and Cross-Border Cooperation in Europe / James W. Scott, 2015. – (University of Eastern Finland). – С. 27–36.
3. Jussi Laine. Border Paradox: Striking a Balance between Access and Control in Asymmetrical Border Settings / Jussi Laine. // Eurasia Border Review. – С. 51–79.
4. OECD Regions at a Glance 2013 // OECD.
5. Region as a Basic Territorial Unit of Regional Development / Radulović Dejan, Pindžo Renata, Radulović Sofija, Vuković Darko. // Economic Analysis. – 2015. – №3. – С. 69–80.
6. Regions // Mendel University in Brno. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=62192.
7. 1 into 2. – 2018. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pudding.cool/2019/04/eu-regions/>
8. Difference Between Formal and Functional Regions // Difference/Between. – 2016. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.differencebetween.com/difference-between-formal-and-vs-functional-regions/>
9. Interreg [Електронний ресурс] // Interreg – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://interreg.eu/list-of-programmes/>

Науковий керівник: **Кончин В.І.**, к.е.н., доцент
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Карпінський Б. А., д.е.н., професор
Карпінська О. Б., к.ю.н., докторант
Гасюк Р.В., аспірант
Львівський національний університет
імені Івана Франка

УПРАВЛІНСЬКА ДОКТРИНА ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПЛАТФОРМ У СИСТЕМІ ТРАНСКОРДОННОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ЗА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЙНИХ ЗМІН

Анотація. Виділено управлінську доктрину формування регіонально-інвестиційних платформ у межах транскордонної інтеграції України з іншими державами за децентралізаційних змін. Побудовано комплексну структурно-економічну модель функціонування регіонально-інвестиційної платформи, яка окреслює переваги її функціонально-економічної структури у межах міждержавної (транскордонної) інтеграції в контексті проведення децентралізаційних змін. Окрім того, пропонується модель дозволяє виділити оптимальні параметри формування регіонально-інвестиційної платформи в рамках управлінської доктрини для економіки України. Запропоновано та обґрунтовано управлінську доктрину